

Yayın Geliş Tarihi: 04.06.2018
Yayına Kabul Tarihi: 19.02.2019
Online Yayın Tarihi: 20.03.2019
http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.430544

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 21, Sayı: 1, Yıl: 2019, Sayfa: 95-112
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

GENÇ İŞSİZLİĞİNİ BELİRLEYEN UNSURLAR: BRICS ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE PANEL ARDL UYGULAMASI¹

Berna BALCI İZGİ^{*}
Aylin KONU^{**}

Öz

Küreselleşme ile birlikte genç işgücü piyasalarını izlemek, değişen ve gelişen işgücü piyasası dinamiklerini anlayabilmek için önemli hale gelmiştir. Bunun en önemli nedeni ülke ekonomilerinin giderek küreselleşmeden daha az katkı alarak ilerlediği bir döneme girilmesidir. Genç işsizlik oranlarını yorumlamada, bireyin eğitimde olup olmama durumunun dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Bireyin okuldan mezun olduktan sonra düzenli bir iş hayatına geçene kadarki yaşantısı çeşitli süreçlerden oluşmaktadır. Uluslararası İşgücü Örgütü verilerine göre genç işsizlik oranı dünya ortalaması 2018 yılı için %13,1'dir. Bu oran aynı yıl için Türkiye'de ortalama %19 olup birçok ülkenin ve yanı sıra çalışmamızın örneklemini oluşturan BRICS ülkelerinden Çin, Hindistan ve Rusya'nın üzerindedir. Bu durum genç işsizliğinin ülkemizde yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışma 1997-2017 dönemi için, Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika'dan oluşan BRICS ülkeleri ve Türkiye için genç işsizliğini belirleyen unsurları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Genç işsizliği ile ilgili olarak AB ve ABD için yapılmış çalışmalar olmakla birlikte BRICS ülkeleri için çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür.

Çalışmamızın bulgularına göre, cinsiyete göre genç işsizliği ayrı ayrı ortalama grup (mg) ve havuzlanmış ortalama grup (pmg) yöntemleri ile tahmin edilmiş ve pmg yöntemi etkin ve uygun yöntem olarak seçilmiştir. İşsizlik serileri birbiri üzerinde pozitif anlamlı olarak etki ederken, nüfus büyüme oranı ve tüketim harcamalarındaki artış erkek genç işsizliği üzerinde negatif yönde anlamlı bir şekilde etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizliği, BRICS Ülkeleri ve Türkiye, PMG (Havuzlanmış Ortalama Grup) ve MG (Ortalama Grup) Yöntemi.

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Balcı İzgi, B. & Konu, A. (2019). Genç işsizliğini belirleyen unsurlar: BRICS ülkeleri ile Türkiye panel ARDL uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (1), 95-112.

¹Bu makale 4-5 Mayıs 2018 tarihinde Adana'da düzenlenen "II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi"nde sunulmuş bildirinin genişletilmiş ve geliştirilmiş halidir.

^{*} Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ORCID: 0000-0001-8336-5475, izgi@gantep.edu.tr

^{**}Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, ORCID: 0000-0002-6260-6812, akoc@gantep.edu.tr

**FACTORS DETERMINING YOUTH UNEMPLOYMENT:
BRICS & TURKEY PANEL ARDL²**

Abstract

Youth unemployment which is defined as the people neither employed nor in education in age of (15-24) is a popular concern for years. The most important reason for this is that the countries having less contribution from globalisation as time goes. It is important to decide on education of the individual while interpreting the youth unemployment. There are stages of life cycle from graduation to stable working life. According to the ILO's data the youth unemployment rate is %13,1 for the world average. This ratio is 19% for Turkey for the same year and is above China, India and Russia. This shows that youth unemployment rate is quite high and maybe problematic for our country. Our study aims to analyse youth unemployment for BRICS and Turkey for the period of (1997-2017). Although there are studies about US and EU there are less studies about BRICS.

In this study, youth unemployment is estimated with mean group (mg) and pooled mean group (pmg) estimation and pmg is selected as an appropriate model. The results show that while unemployment series do have positive and significant impact on each other. Population growth and consumption have a negative significant impact on men youth unemployment.

Keywords: *Youth Unemployment, BRICS and Turkey, Pooled Mean Group Estimation (PMG), Mean Group Estimation (MG).*

GİRİŞ

İşsizlik olgusu, küreselleşme ile birlikte birçok ekonomik değişken ile birlikte ele alınan önemli bir konudur. İşsizlik yaş grupları açısından ele alındığında genç gruplar, yani (15-24) yaş aralığı, insan hayatının önem verilmesi gereken bir dönemini oluşturmaktadır. Küreselleşme ile birlikte birçok ekonomik, psikolojik ve sosyolojik unsur genç işsizliğini etkilemektedir. Yoksulluk, enflasyon, nüfus hareketleri ve işgücüne katılım bunlardan birkaçıdır. Genç işsizliği kavramını yorumlarken eğitim hayatı içinde olup olmama meselesinin dikkatli bir şekilde yorumlanması gerekmektedir. Bireyin eğitim hayatından sonra düzenli iş hayatına geçene kadarki dönemi çeşitli süreçlerden oluşmaktadır. Bu süreçler; örneğin hastane veya hapisanede geçen süreçler veya aileye bakmak için evde kalmak gibi geçici süreçleri kapsayabilmektedir (Dietrich, 2001; Ryan, 2001). Genç işsizlik oranı hesaplanırken 15-24 yaş arasındaki nüfustan bu süreçler (askerde, hapisanede ve özel hastanelerde olanları) çıkarılmaktadır. Geriye kalan rakam içinde okulda eğitim görenler, ev hanımları (ev erkekleri), işsiz olup iş aramayanlar, işsiz olup iş arayanlar ve çalışanlar olup; bunlardan işsiz olup iş arayanların ve çalışanların toplamı 15-24 yaş işgücünü vermektedir. Genç işsizlik oranı denilen kısım, 15-24 yaş grubunda işsiz olup iş arayanların 15-24 yaş

² This article is an expanded and improved version of the paper presented at "II. International Congress of Multidisciplinary Studies" taken place on 4-5 May 2018 in Adana.

işgücüne bölünmesi ile elde edilmektedir. Ancak bu gençlerin önemli bir kısmı eğitim gördükleri için işgücüne dahil değildirler. Onlar da dahil edilse işgücü rakamı yükselecek işsizlik oranı hesaplanırken paydada yer alan rakam büyüyecek ve oran küçülecektir. Bu konuda OECD veri tabanına göre “ne çalışan ne de eğitimde olan gruplar” olarak tanımlanan bir grubun (NEET: not in education, employment or in training) oranına bakmak daha doğru bir yol olmaktadır. Bu oranlara bakıldığında örneğin, Türkiye’de oran 2016 yılı için 20-24 yaş arası erkeklerde %18,2 ve aynı yaş grubu kadınlarda %47,3 ile Kolombiya, Meksika, Polonya ve Almanya gibi ülkelerden daha yüksektir. Bu açıdan bakıldığında NEET oranının Türkiye için yüksek olduğu söylenebilir ve işsizlikten daha önemli hale gelmektedir (Özatatay, 2018).

Küreselleşme olgusu ve teknolojik gelişme, gençlerin çalışma hayatına katılıp istikrarlı bir iş konumuna geçene kadarki sürede yeni yapılanmaları ve değişimleri beraberinde getirmektedir. Teknolojik gelişme ile birlikte hızlı yayılan bilginin kullanımı daha önemli olmuş ve ne yazık ki bu da beraberinde eşitsizlikleri getirmiştir. Gelir dağılımı eşitsizliği ve yanı sıra tüketim eşitsizlikleri bunun örnekleridir. Bir grup ülke zenginleşirken bir grup ülke sosyo-ekonomik ve siyasi nedenlerle fakirleşmektedir. Döviz kurlarındaki istikrarsızlık ve spekülasyon hareketleri, ülkelerin dış ticaret, cari açık gibi ekonomik büyüklüklerini olumsuz etkilemektedir. Bu süreçte işgücü piyasaları da bu değişimden etkilenebilmektedir. Teknolojik gelişmenin sonucu olan verimlilik artışı istihdamsız büyüme sürecine neden olabilmektedir (Bkz. Kara & Duruel, 2005; Tuncer & Altıok, 2012). Küreselleşmenin bir başka boyutu artan tüketimdir. Dünya geneli nihai tüketim harcamaları cari değeri 2000 yılında 25.4 trilyon dolardan 2016 yılında 56.2 trilyon dolara yükselmiştir. 2008-2009 yılında başlayan resesyona birlikte uluslararası ticaret ve yatırımları teşvik eden ekonomi politikalarından memnuniyetsizlik artmıştır.

Gelişmiş batı ülkeleri için işsizlik ve istihdam konularını araştıran birçok çalışma yapılmıştır. Dietrich ve Möller (2016) çalışmalarında, genç işsizliğinin, yetersiz nitelik gibi bireysel faktörlerden etkilenmiş olsa da, ülkelere özgü faktörlerin (kurumlar, gelenekler ve karakteristik yapılar) Avrupa ülkeleri arasındaki büyük farklılıkları açıklamada büyük öneme sahip olduğunu göstermişlerdir. Genç ve yetişkin işsizlik oranlarındaki değişikliklerin ülkeler arasındaki yüksek korelasyonu, gençlerin işsizlik oranlarındaki keskin artışı açıklamada yalnızca yapısal faktörlerin değil, iş çevrimi etkilerinin de önemli olduğu gerçeğine işaret etmektedir. İşsizlikteki artış aslında makroekonomik durgunluk ile yakından ilgilidir. Bu nedenle, sorunun üstesinden gelmek için kurumsal iyileştirmeleri büyüme uyarıcı önlemlerle birleştiren iki yanlı bir yaklaşımın gerekliliği savunulmaktadır. AB ve ABD’nin istihdam politikalarına bakış açısı birbirine benzememektedir. ABD’de istihdamdaki artış ekonomik performansın önkoşulu ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. ABD’de resmi süreç ve düzenlemeler AB’ye göre daha basit işlemektedir. AB’nde bu

süreçler daha karmaşık bir yapıdadır (Kesici & Selamoğlu,2005:31). Ancak BRICS ülkeleri bu konuda çok da incelenmiş değildir. Bu nedenle çalışmamız bu ülkeleri ele alarak, gen işsizliğini belirleyen unsurları analiz etmeyi amaçlamaktadır. İlk önce küreselleşmenin genç işsizliği üzerindeki etkilerine değinilecek, daha sonra güncel rakamlarla verilere göz atılacaktır. Sonrasında kadın, erkek genç işsizlik oranları, tüketim harcamaları, nüfus büyüme oranı ve işgücüne katılım oranlarından oluşan veri seti ile kadın ve erkek genç işsizliği tahmin edilmiştir. Yükselen piyasa ekonomileri arasında sayılan BRICS ülkeleri ile Türkiye verilerinin dahil edildiği bir panel veri seti ortamında panel ARDL tahmini ile tahmin yapılmıştır.

KÜRESELLEŞME VE GENÇ İŞSİZLİĞİ

Küreselleşmenin en önemli sonuçlarından biri olarak kabul edilen teknolojik gelişme, işgücü piyasalarının dinamiklerini de değiştirmiştir ve değiştirmeye devam etmektedir. Gelecek kuşaklar; olasıdır ki bugün bize tuhaf veya önemsiz gelen mesleklerle çok büyük başarılar elde edeceklerdir. Bir yanda ülke ekonomileri yüksek büyüme oranları tespit ederken bir yanda yoksulluğun da devam ettiği görülmektedir. Bu nedenle konumuzla ilişkili gördüğümüz küreselleşme ve yoksulluğa değinmekte fayda vardır.

Günümüzde yoksulluğun süregelen özelliği devam etmektedir. İstihdam edilen gençlerin birçoğu kendilerini ve ailelerini yoksulluktan kurtarmakta zorlanmaktadır. Kayıt dışı istihdam, sosyal korunmadan yoksun bir çalışma durumu oluşturmaktadır. Dünya Bankası'nın 2015'te revize edilmiş yoksulluk tanımına göre günlük 1,90 doların altında kalan yaşam standardı yüksek yoksulluk olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, bireyin tüketim harcamalarının parasal değerine göre hesaplanmaktadır. Global olarak yoksulluğun ölçülmesindeki temel sorun, ülkeler arasında fiyat düzeylerinin farklılık göstermesidir. Tüketim harcamalarını piyasa döviz kuru ile çevirmek yeteli olmamakta ülkeler arası farklılıkları da dikkate almak gerekmektedir. Yükselen ekonomilerde ve gelişmekte olan ülkelerde istihdam edilen gençlerin %16,7'si yoksulluk sınırının (günde 1.90 dolar) altında bir hayat standardına sahiptir (ILO,2017, 19). Bu oran yoksulluk düzeyinde yaşayan 70 milyon gence denk gelmektedir. Tablo 1'e göre, çalışan genç yoksul oranı günlük 3,10 dolar seviyesine göre baz alınmıştır. Yükselen ve gelişmekte olan ülkelerde 2016 yılında %39,4'ten 2018 tahminine göre %38,5'e düşmüştür. Bu oran yükselen piyasa ekonomileri için 2018 tahminine göre %31,2 iken gelişmekte olan ülkelerde %69,6'dır. Bu da genç ve çalışan nüfus için yoksulluğun daha çok gelişmekte olan ülkelerin bir sorunu olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Çalışan Genç Yoksul Oranı (2007-18)(<\$3,10/gün sgp)

Ülke	2016	2017	2018
Toplam yükselen ve gelişmekte olan ülkeler	39.4	39	38.5
Yükselen ekonomiler	32.4	31.8	31.2
Gelişmekte olan ülkeler	71.8	70.7	69.6

Kaynak: ILO, 2017.

Girişte de belirtildiği gibi genç işsizliğini yorumlarken eğitim dönemi içinde olmayan grupların artıyor olması pek de iyi değildir. 15-24 yaş arası dönem. Genellikle hayatın eğitim dönemi olmakla birlikte ne eğitim ne de istihdamda olmayanlar (NEET: not in education, employment or training) söz konusudur. NEET oranı hastalık, yetersizlik veya ailevi sorumlulukları nedeniyle işgücüne katılamayan dezavantajlı grupları ifade etmektedir. Bu grupların içerisinde bir kısım genç nasıl ve nerede iş bulacağını bilemez iken, bir kısmı da gönüllü olarak inaktif olmakta veya tekrar istihdam edilmektedir. Bazı durumlarda isteklerine daha uygun bir işin karşısına çıkmasını beklemektedir (ILO, 2017: 2). ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Dünya İstihdam ve Sosyal Bakış: Kadınlar için Trendler 2017 raporuna göre, 2017 yılı için dünya genelinde genç nüfusun %21,8'i eğitim veya istihdam olmayan (NEET) gençlerden oluşmaktadır. Bu grubun dörtte üçten fazlası (%76,9) kadınlardan oluşmaktadır. Bu oran erkekler için gelişmekte olan ülkelerde %8 ve gelişmiş ülkelerde ise %11,3'tür (ILO, 2017: 2). Sosyal normlar ve kadın-erkek için eşit olmayan işgücü piyasası getirileri bunun en önemli nedenleri olarak gösterilmektedir.

GÜNCEL RAKAMLARLA GENÇ İŞSİZLİĞİ

2017 yılında küresel işgücü piyasa koşulları yükselen piyasa ekonomilerinde yükselen işsizlik oranlarına sahne olmuştur. Genç işsizlik oranı, 2016 yılında dünyada %13'ten 2018'de %13,1'e yükselmiştir (Bkz. Tablo 2). Yükselen piyasa ekonomileri olarak adlandırılan ülkelerin ilk 10 tanesi içerisinde 2017 yılında Çin ve Hindistan'ın lokomotif oluşturduğu gözlenmektedir (www.forbes.com/sites). Ancak gelir büyüklüğü olarak ön sıralarda yer almanın kalkınmada yeterli olmadığı görülmektedir. İktisadi kalkınmada sosyal politikalar ve işgücü piyasaları açısından bütünleştirici politikalara ihtiyaç vardır.

Tablo 2: Dünya Genç İşsizlik Oranları

	2016	2017	2018
Dünya	13	13.1	13.1
Gelişmiş ülkeler	14	13.4	13.5
Gelişmekte olan ülkeler	9.5	9.5	9.5

Kaynak: ILO, 2017.

BRICS ülkeleri, Goldman Sachs baş ekonomisti Jim O'Neill'in 2001'de yazdığı makalede bu ülkelerin 21. Yüzyılın yükselen yıldızları olacağını söylemesi ile ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu ülkelerden özellikle Çin ve Hindistan, yüksek büyüme oranları ile ön plana çıkmışlardır. Türkiye ise gelişmekte olan ülkeler arasında kabul edilmekle birlikte büyümenin yavaşladığı bir trende girmiş görünmektedir. Tablo 3'e göre, en yüksek genç işsizlik oranları Güney Afrika ve arkasından Brezilya'da gerçekleşirken bu ülkeleri Rusya, Çin, Hindistan takip etmiştir. Türkiye'de ise genç işsizlik oranı %20,3 ile %13,5 olan BRICS ortalamasının üzerinde kalmıştır. Her ülkede işgücü piyasasındaki değişimler farklı dinamiklerden kaynaklanmakla birlikte Türkiye'de genç işsizlik oranı Brezilya'dakine yakın biçimde cinsiyete bağlı bir farklılaşma göstermektedir.

Tablo 3: BRICS Genç İşsizlik Oranları 2017 (Cinsiyete Göre)

Ülkeler	Kadın	Erkek	Toplam
Brezilya	35,3	26,8	30,5
Rusya	16,1	16,4	16,3
Hindistan	11,5	10,3	10,5
Çin	9,6	11,8	10,8
Güney Afrika	64,3	51,9	57,4
BRICS	14,5	13,0	13,5
Türkiye	25,6	17,5	20,3

Kaynak: ILO, 2017.

Genç işsizliği Türkiye'nin önemli bir sosyal politika sorunudur (Es ve Güven, 2018: 217). Genç işsizliğinin azaltılması amacıyla 2014 yılında yürürlüğe giren 122 sayılı İstihdam Politikası Sözleşmesi ve Avrupa İstihdam Stratejisi temel alınarak Ulusal İstihdam Stratejisi hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) eylem planlarının hedefleri arasında gençlere yönelik olarak genç işsizlik oranlarının genel işsizlik oranlarına yaklaştırılması hedeflenmiştir. Bunun başarılabilmesi için politika olarak genç işsizliğinin azaltılması ve uzun süreli işsizlerin işe dönüşünün sağlanması planlanmıştır (UİS 2014-2016 Eylem Planları). Ancak 2015 yılında %18,5 olan genç işsizlik oranı 2018 yılı için %19 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, Şubat 2018 verisi). Belirlenen dört hedef kitle, kadınlar, gençler, engelliler ve uzun süreli işsizlerdir.

Türkiye'de, 1990'lar ve sonrasında özellikle ekonomideki yapısal değişim nedeniyle tarımdan çözülen işgücü genç işsizliğinin önemli bir nedenidir. Ayrıca tarımsal üretimin toplam üretim içindeki payı nisbi olarak düşünce, ortaya çıkan bir gizli işsizlik olmuştur. Ayrıca tarım ve tarım dışı istihdam istatistiklerine bakıldığında tarım dışı istihdamda bir artış görülmektedir. Bu durum kentleşmenin devam ettiğine işaret etmektedir (Bkz. Tablo 4).

Türkiye'de işgücüne katılım incelendiğinde kadın ve erkek işgücü katılımını etkileyen süreçlerin farklı olduğu görülmektedir. Kadınların işgücüne katılımındaki gerilemenin nedeni 15-19 yaş grubundaki genç kadınların

eğitimlerinin uzaması bir neden olarak ortaya çıkmaktadır (Yentürk & Başlevent, 2007).

Tablo 4: Tarım ve Tarım Dışı İstihdam

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
15 ve daha yukarı yaşta kişiler						
İşgücü	31713	32274	21474	21751	10238	10523
İstihdam	28488	29138	19583	19919	8904	9218
Tarım	5577	5480	3012	2997	2565	2483
Tarım dışı	22911	23658	16572	16923	6339	6735

Kaynak: tuk.gov.tr/İşgücü İstatistikleri, Mayıs 2018.

LİTERATÜR

Genç işsizliğini araştıran çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bir kısım çalışmalar, yoksulluk ve sosyal dışlanma üzerinde yoğunlaşırken bir kısım çalışmalar da işsizliğin nedenleri üzerinde yoğunlaşmıştır. İşsizlik ve yoksulluk arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü yoksul kişiler, işgücü piyasasında düzenli ve sürekli olarak yer alamamakta ve genellikle işsiz durumda bulunmaktadırlar. İşsizliğin bulunduğu bir ortamda yoksulluk ortaya çıkmaktadır (Serdar vd., 2003: 19). Bu doğrultuda, yoksulluk ve işsizlik birbirini besler hale gelmektedir. Ayrıca, genç ve eğitilmiş işsiz nüfusun varlığı da bu süreci hızlandırmaktadır (Adak, 2010: 111). Gençlerin yaşamında ekonomik ve sosyal sorunlara neden olan yoksulluk, çözülmediği takdirde bireyin yaşamında döngüsel bir sorun haline gelebilmektedir. Yoksulluk üzerindeki çalışmalar genel olarak iki grupta toplanabilir. Bir gruba göre genç yoksulluğunu arttıran faktörlerin işsizlik, düşük ücret ve düşük eğitim seviyesi olduğu ifade edilmektedir (Pavis vd., 2000: 26-27). Bu çalışmalarda gençlik döneminin yoksulluk sorunu karşısında pasif rolden aktif role geçiş anlamına geldiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla bireylerin gençlik döneminde yoksulluktan kurtulmak için iş piyasasının gereklerine göre yetiştirilmeleri gerekmektedir. Diğer gruptakilere göre ise ebeveynlerin durumu genç yoksulluğu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (Robson&Berthoud, 2003: 29). Burada ebeveynlerin durumu ile kastedilen, çocuğun tek ebeveyn ile yaşaması ve ebeveynlerinin çalışıp çalışmaması durumudur. Tek ebeveynle yaşayan çocuklar iki ebeveynli aileye göre daha yüksek yoksulluk riski altındadır. Diğer taraftan, işsiz ebeveynlere sahip bir çocuğun işi olan bir ailede yaşayan çocuğa göre yoksulluk riskinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Erikli, 2016: 285).

İşsizliğin nedenleri ile ilgili olarak spor bilimleri fakültelerinin çeşitli bölümlerinin mezunlarının uzun süre işsiz kalabildiği, bölümle ilgili yasal düzenlemelerin yetersizliğinin, adam kayırma sorununun ve kamu sektöründe az sayıda iş imkânı gibi nedenlerle işsizliğin oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır (Ataçoğlu & Zelyurt, 2017). Çundur ve Şimşir (2017) çalışmasında eğitim

harcamaları, ekonomik büyüme ve genç işsizliği ilişkisini (1991-2016) dönemi için incelemiştir. Çalışmanın bulgularına göre, GSYİH içindeki eğitim harcamalarının payı arttıkça GSYİH büyümesi işsizliği azaltmaktadır.

Tansel vd. (2015) çalışmalarında Türkiye için yaş ve cinsiyete göre işgücüne katılım oranı ve işsizlik oranları arasında uzun dönemli bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yentürk ve Başlevent (2007) yaş grupları ve cinsiyete göre geniş çaplı bir Türkiye araştırması ile istihdam ve büyüme arasındaki ilişkinin işgücü maliyeti, işgücü verimliliği, yeni teknolojileri kullanma yetkinlikleri gibi faktörlerden etkilendiğini belirtmişlerdir. Günaydın ve Çetin (2015), uzun dönemde yabancı sermaye yatırımları ve genç işsizlik arasında çift yönlü bir nedensellik olduğunu bulmuşlardır. 25 yaşa kadar olan sürede işsizliğin önemli bir nedeni eğitim hayatı içinde olmaktır. Bu süreçteki eğitim türlerinden biri de mesleki eğitimidir. İyi planlanmış bir mesleki eğitim özellikle dezavantajlı grupların istihdamında verimlilik artırıcı bir unsur olabilir.

Tablo 5: Orta Öğretim (mesleki öğrenciler milyon)

Ülkeler	2014	2015	2016
Brezilya	874.889	898.666	893.860
Rusya	1.483.443	1.518.340	1.515.614
Hindistan	1.590.879	1.754.880	1.762.522
Çin	19.233.849	17.555.320	16.569.753
Güney Afrika		362.89	374.35
Türkiye	2.269.651	2.513.887	2.788.117

Kaynak: worldbank.org

Tablo 5'e göre mesleki eğitimde okullaşma oranlarının Çin hariç diğer BRICS ülkeleri ve Türkiye'de arttığı görülmektedir. Mesleki eğitimin iyi bir şekilde planlanması ile işsizlik sorununun çözümüne yönelik bir katkı sağlanabilir. Yüksek eğitimde brüt okullaşma oranlarına bakıldığında ise en üst sırayı Rusya alırken onu Türkiye, Çin, Brezilya ve Hindistan'ın izlediği görülmektedir. Ancak Çin'deki nüfus büyüklüğüne göre bu oranın düşük olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 6).

Tablo 6: Yüksek Eğitim (Brüt Mezuniyet Oranı %, 2016)

Ülkeler	Erkek	Kadın	Toplam
Brezilya	23.08	35.85	29.05
Rusya	62.98	88.71	75,49
Hindistan	27.86	29.31	28.55
Çin	27.41	33.94	30.49
Güney Afrika	7.41	12.15	9.75
Türkiye	31.8	34.27	33.92

Dünya Bankası'nın (2007) raporuna göre gelişmekte olan ülkelerde gençler diğer ülkelere kıyasla sağlık, eğitim ve iş hayatında daha fazla risk ile karşılaşabilmekte ve bu riskler gençlerin ileriki hayatını daha fazla etkileyebilmektedir. Bu çerçevede bu ülkelerdeki gençlere yönelik olarak yapılan çalışmalarda yoksulluğun özellikle gençler üzerinde daha fazla olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmekte ve gelişmekte olan ülkelerdeki gençlerin karşılaştıkları yoksulluk ve işsizliğin sağlıktan eğitim alanına kadar çeşitli riskleri içerisinde barındırdığı ifade edilmektedir(Curtain, 2004; Ali vd., 2006).

Eğitim, genç işsizliğini açıklamada önemli bir değişkendir. Eğitim hayatında olan ve eğitim hayatı dışında olan işsiz gençlerin durumlarının birbirinden farklı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Feldstein, 1979: 2). TÜİK işgücü istatistiklerinden derlenen (1988-2008) dönemi 15-24 yaş grubu genç işsizler için, eğitilmiş-eğitimsiz gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (İzgi, 2012).Gelişmiş toplumlarda işsizlik, insanlar üretken durumda iken, ortaya çıkan bir teknolojik değişim veya ekonomik faktör nedeniyle işlerini kaybetmelerinden kaynaklanmaktadır. Gelişmekte olan toplumlarda ise, yeni iş ve üretim alanlarının oluşturulamayışı, işsizlik, fakirlik olarak ortaya çıkmaktadır. Buna bağlı olarak gelişmekte olan ülkeler, henüz sanayi toplumuna dönüşmeden, bilgi çağının çok yönlü sorunlarını yaşamaktadırlar. Bu ülkeler gelir yaratmak yerine gelir paylaşmayan ve üretken olmayan bir sisteme mahkum olmaktadır (Uyanık & Bedir, 2006: 2).

Bu çalışmanın ampirik yöntemine örnek olması açısından Pesaran vd. (1996, 1999) ile Perman ve Stern (2003) çalışmaları verilebilir. Bu çalışmalarda panel veri setleri ile çalışırken, heterojenlik sorununu çözmek için ortalama grup (mean group: mg) ve havuzlanmış ortalama grup tahmincisini (pooled mean group: pmg) önermektedir. Zaman serisi veri setleri için ARDL (otoregresif gecikmesi dağıtılmış modeller) modelleri popüler olarak kullanılmaktadır.

AMPİRİK MODEL VE VERİ SETİ

Çalışmamızın ampirik analiz kısmında kadın ve erkek genç işsizlik oranları BRICS ülkeleri ve Türkiye için 1997-2017 dönemi için yıllık olarak tahmin edilmiştir. Panel ARDL yöntemi ile yapılan tahminde işgücüne katılım oranı (iko), yıllık nüfus büyüme oranı (nüfus), yıllık nihai tüketim harcamalarındaki büyüme oranı (tük) bağımsız değişkenlerimizdir. Analizde kullanılan değişkenler Dünya Bankası veri tabanından alınmıştır. Veri seti için öncelikle korelasyon matrisi incelenmiş ve çoklu doğrusallık sorunu olmadığı görülmüştür. Daha sonra birim kök testleri ile eşbütünleşme testleri analiz edilmiş ve optimal gecikme uzunluğu belirlenmiştir. Eşbütünleşme ilişkisi olan değişkenler için pmg (pooled mean group) tahmini ile tahmin yapılarak kısa ve uzun dönem katsayılar tahmin edilmiştir.

Şekil 1: Veri Setinde Yer Alan Değişkenler

KGİ	Kadın genç işsizliği
EGİ	Erkek genç işsizliği
İKO	İşgücüne katılım oranı
TÜK	Tüketim Harcamaları
NÜFUS	Nüfus (% yıllık)

Çalışmada kullanılan değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7: Tanımlayıcı İstatistikler

	KGİ	İKO	EGİ	TÜK	NÜFUS
Ortalama	25.14478	42.18082	20.93089	4.314128	1.059510
Medyan	19.61100	40.29500	15.60700	4.536975	1.268402
Maximum	59.33300	62.07900	51.54900	14.23827	1.873466
Minimum	9.035000	25.46800	9.086000	-9.732797	-0.460061
Std. Sap.	15.91047	10.39279	12.87914	4.243729	0.643227
Eğiklik	1.182073	0.427202	1.275511	-0.562879	-1.176352
Kurtosis	2.873204	2.363855	3.078255	3.747991	3.131811
Jarque-Bera	24.52302	4.964250	28.49803	7.992353	24.29257
Olasılık	0.000005	0.083565	0.000001	0.018386	0.000005
Toplam	2640.202	4428.986	2197.743	452.9834	111.2486
Sapma Kareleri Toplamı	26326.88	11233.04	17250.72	1872.960	43.02913
Gözlem	105	105	105	105	105

Pesaran vd (1996,1999) ile Perman ve Stern (2003) çalışmalarında heterojenlik şüphesine çözüm olarak ortalama grup (mean group: mg) ve havuzlanmış ortalama grup tahmincisi (pooled mean group: pmg) önermektedir. Ortalama grup tahmincisi bütün parametreler için heterojenliğin mümkün olduğu ülkeler arası kısıtların olmadığı bir tahmincidir. Bu tahminci her ülke için ayrı ayrı ARDL modellerinden uzun dönem parametre tahminlerini yapar.

Pesaran vd (1999) makalesinde, uzun dönem katsayıların aynı olmasını sınırlayan, ancak kısa dönem katsayıların ve hata varyanslarının gruplar arasında farklılık göstermesini sağlayan havuzlanmış ortalama grup (Pooled mean group) tahmincisi adıyla bir yöntem önermiştir. Bu yöntem, grup boyutu (N) küçük zaman boyutu (T) büyük olan panellerde uzun dönemi tahmin etmede kullanılabilir. Zaman serisi veri setleri (N=1) için ise geleneksel otoregresif gecikmesi dağılımlı (ARDL) modeller kullanılmaktadır (Pesaran vd,1999:622).

Maksimum Olasılık (maximum Likelihood) yaklaşımında hataların normalliği varsayımı kabul edilmekle birlikte bu varsayım asimptotik sonuçlar için geçerli değildir. Uzun dönem katsayıların (θ) ve gruba özgü hata düzeltme katsayılarını (φ) eşitlik 1'e göre maksimize edilebilir.

$$l_T(\varphi) = -\frac{T}{2} \sum_{i=1}^N \ln 2\pi\sigma_i^2 - \frac{1}{2} \sum_{i=1}^N \frac{1}{\sigma_i^2} (\Delta y_i - \varphi_i \varepsilon_i(\theta))' H_i (\Delta y_i - \varphi_i \varepsilon_i(\theta)) \quad (1)$$

$$H_i = I_T - W_i(W_i'W_i)^{-1}W_i', \quad \varphi = (\theta', \varphi', \sigma')'$$

Bu maksimum olasılık tahmincilerinin katsayıları, grup ortalamalarının tahmini, hata düzeltme katsayıları modelin diğer kısa dönem parametreleri havuzlanarak bunların tümüne PMG havuzlanmış grup ortalamaları tahmincisi adı verilir. PMG tahmincisi bize ortak bir uzun dönem katsayı tahmin etmemizi ve bunun bire eşit olup olmadığını görmemizi sağlar. Burada öncelikle değişkenlerin korelasyon matrisine bakılarak değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olmadığı tespit edilmiştir (Tablo.8).

Tablo 8: Çoklu Doğrusallık (Korelasyon Matrisi)

Kgi	1.000000	0.780693	0.151681	-0.522966	-0.044972
Egi	0.780693	1.000000	-0.014038	-0.574714	0.065923
İko	0.151681	-0.014038	1.000000	-0.089575	-0.302340
Tük	-0.522966	-0.574714	-0.089575	1.000000	0.197733
nufus	-0.044972	0.065923	-0.302340	0.197733	1.000000

Daha sonra optimum gecikme uzunluğu belirlenmiştir. Optimum gecikme uzunluğu “2” olarak tespit edilmiştir. Tablo.9’da görülen sonuçlar, hata terimlerinde ardışık bağımlılık sorunu olmayan en küçük SC ve HQ değerlerinin 2. Gecikmede ortaya çıktığını göstermektedir. Bundan sonra modelin değişkenlerinin birim kök sınamaları ve değişkenler arasında uzun dönem veya eşbütünleşme ilişkisi analiz edilmiştir.

Tablo 9: Optimal gecikme uzunluğu seçimi

Gecikme sayısı	Model seçim kriteri			Ardışık bağımlılık LM İstatistiği	
	AIC	SC	HQ	$\chi^2 LM_{BGSC}$	ρ
1	11.9175	12.8812	12.3003	57.2887	0.0002
2	11.0990	12.8657*	11.8008*	19.0158	0.7964
3	10.8202	13.3899	11.8410	22.3520	0.6153

Gözlem:70,AIC:Akaike bilgi kriteri, SC:Schwarz bilgi kriteri, HQ:Hannan-quinn bilgi kriteri

*Seçilen optimal Gecikme Uzunluğu, χ^2_{BGSC} Breusch-Godfrey ardışık bağımlılık LM istatistiği ve olasılık değerleridir.

Birim Kök Testi

Birim kök testi için Levin, Lin ve Chu (2002) ile Im vd (2003) IPS testi kullanılmıştır. Levin, Lin ve Chu (LLC) testi aşağıdaki eşitliğe dayanmaktadır.

$$y_{it} = \rho_i y_{i,t-1} + Z'_{it} \phi + \mu_{it} \quad i=1,2,\dots,N, \quad t=1,2,\dots,T$$

Z_{it} deterministik kısım ve μ_{it} durağan süreci temsil etmektedir. LLC testi hata terimlerinin bağımsız olarak bütün kesitler (i) için, “0” ortalama ve sabit varyanslı (σ_u^2) bir normal dağılıma sahip olduğunu varsaymaktadır. Sıfır hipotezi ($H_0: \rho=1$) olup paneldeki bütün serilerin birim kök içerdiğini varsaymaktadır. LLC birim kök testi sabitlerde heterojenliği mümkün kılarken, IPS testi bütün kesitler için hem sabit hem de eğimlerde heterojenliği mümkün kılmaktadır. IPS birim kök testinin sıfır hipotezine göre, paneldeki bütün seriler birim kök içermektedir.

IPS birim kök testi aşağıdaki eşitliğe dayanmaktadır:

$$y_{it} = \rho_i y_{i,t-1} + \sum_{j=1}^{p_i} \varphi_{ij} \Delta y_{i,t-j} + Z'_{it} \gamma + \varepsilon_{it}$$

Tablo 10: Panel Birim Kök Testleri

Değişken	Düzy		Birinci Fark	
	LLC	IPS	LLC	IPS
KGİ			-6.52*	-7.55*
EGİ			-6.57*	-5.69*
İKO			-3.14*	-3.41*
TÜK	-3.35*	-2.75*		
NÜFUS			-2.57*	-2.29

*%1 anlamlılık düzeyi, trendsiz ve sabitsiz.

Tablo 10'a göre tüketim harcamaları serisi düzey durağan olup diğer seriler birinci farkında durağan hale gelmiştir. Daha sonra değişkenler arasındaki çok doğrusallık sorunu incelenmiş, daha sonra birim kök testi ve optimum gecikme uzunluğu tespit edilmiştir. Daha sonra panel eşbütünleşme testleri incelenmiş ve iki ayrı yöntemle (mg, pmg) tahmin sonuçları karşılaştırılmıştır.

Pedroni (1999) panel eşbütünleşme testi iki tanedir. Birincisi Levin ve Lin (1993) çalışmasına dayanan "panel" başlıklı veriyi boyut içi (within dimension) havuzlayan bir istatistiktir. Test istatistiğinin pay ve paydası N grup sayısınca ayrı ayrı toplanır. İkinci set Im vd (1997) çalışmasına dayanan "grup" istatistik başlığı altında gruplar arası (between) N grup için test istatistiğinin kümülatif değerini alır. Her iki yöntemin sıfır hipotezlerine göre panelin her grubu için değişkenler eşbütünleşik değildir. Ancak alternatif hipotezler iki şekilde ayrılırlar; panel istatistiğinin sıfır hipotezine göre birinci dereceden otoregresif katsayı $\rho_i=1$ olup alternatifi $\rho_i < 1$ 'dir. Grup istatistiğinin sıfır hipotezine göre ise $\rho_i=1$ olup alternatifi $\rho_i < 1$ 'dir.

Pedroni (1999) tarafından geliştirilen eşbütünleşme testine göre "eşbütünleşme yoktur" sıfır hipotezi 11 testin 6'sında red edilebilmektedir. Zaman kukla değişkeni ve doğrusal trend ve sabitin dahil edildiği modelde değişkenler arasında uzun dönemli ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11: Panel Eşbütünleşme Testi

Panel İstatistikleri				Grup İstatistikleri		
V	rho	PP	ADF	rho	PP	ADF
-1.27	2.07	-4.15*	-3.12*	2.31	-7.54*	-4.85*
-1.66	1.70	-6.32*	-3.75*			

*"eşbütünleşme yoktur" sıfır hipotezi 11 testin 6'sında red edilebilmektedir

Cinsiyete göre ayrı ayrı tahmin edilen genç işsizliği eşitliğinin solundaki bağımlı değişkenimiz olup, X_{it} her bir grup (i) için (kx1) açıklayıcı değişkenler vektörüdür. μ_i sabit etkileri göstermekte olup, γ_{ij} bağımlı değişkenin gecikmeli değerinin katsayıları ve δ katsayılar vektörüdür. Modele ayrıca zamana göre bir kukla değişken eklenmiştir. Tahmin edilecek modelin (ARDL) formunun eşitlik 2'deki gibi olduğunu düşünelim:

$$G\dot{I}_{it} = \sum_{j=1}^p \gamma_{ij} G\dot{I}_{i,t-j} + \sum_{j=0}^q \delta'_{ij} X_{i,t-j} + \mu_i + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

Değişkenlerin çoğunluğu I(1) yani eşbütünleşik olduğu için hata terimi bütün i'ler için I(0)'dır. Eşbütünleşik değişkenlerin temel özelliği onların uzun dönem dengeden herhangi bir sapmaya olan tepkileridir. Bu özellik, bir hata düzeltme modelini ima eder. Böylelikle sistemdeki değişkenlerin uzun dönem dengeden sapsmaları etkilenmiş olur. Bu nedenle genellikle eşitlik (2) hata düzeltme modeli olacak şekilde yeniden parametrelendir. Eşitlik 2'ye göre, cinsiyete göre ayrı ayrı tahmin edilen genç işsizliği değişkeni eşitliğin solunda yer almaktadır. Eşitliğin sağında yer alan genç işsizliğinin gecikmeli değeri ile X_i açıklayıcı değişkenler vektörünü göstermektedir. PMG tahmincisi uzun dönem katsayıları homojen kabul ederek her bir grup için ayrı tahmin gerek bırakmayacak bir kolaylık sağlamaktadır. Pratik avantajı ise her bir ülkenin verisini dikkate alarak kısa dönem dinamiklerini belirleme şansı sunmasıdır (Pesaran vd,1999:630). Hata düzeltme modeli eşitlik (3)'de görülmektedir:

$$\Delta G\dot{I}_{it} = \phi_i (G\dot{I}_{i,t-1} - \theta'_i X_{it}) + \sum_{j=1}^{p-1} \gamma_{ij}^* \Delta G\dot{I}_{i,t-1} + \delta'_{ij} \Delta X_{i,t-j} + \mu_i + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

$$\text{Eşitlik (3)'te } \phi_i = - (1 - \sum_{j=1}^p \gamma_{ij}), \quad \theta_i = \sum_{j=0}^q \delta_{ij} / (1 - \sum_k \gamma_{ik},$$

$$\gamma_{ij}^* = - \sum_{m=j+1}^p \gamma_{im}, \quad J=1,2,\dots, p-1, \text{ ve } \delta_{ij}^* = - \sum_{m=j+1}^q \delta_{im} \quad J=1,2,\dots,q-1.$$

ϕ_i parametresi hata düzeltme parametresidir ve hata düzeltme uyarlanma hızını verir. Bu parametre "0" a eşit ise uzun dönem ilişki yok demektir. Bu parametrenin negatif anlamlı olması gerekir. Bu da uzun dönem dengeye bir uyarlanma olduğunu gösterir.

Tablo12: Kadın Genç İşsizliği Değişkeni için Hata Düzeltme Formu (MG-PMG)

Değişken	MG	PMG
ECT		
Egi	0.83 (0.46)*	1.12 (0.07)*
İko	0.34 (0.32)	0.04 (0.07)
Nüfus	3.98 (3.62)	1.57 (1.14)
Tük	0.22 (0.30)	-0.01 (0.04)
Kısa Dönem		
ECT	-0.68 (0.22)*	-0.05 (0.15)*
d.egi	-0.17 (0.20)	0.12 (0.14)
d.iko	-0.54 (0.56)	-0.10 (0.19)
d.nüfus	-6.44 (10.42)	-6.59 (4.54)
d.tük	-0.10 (0.09)	-0.02 (0.02)

Timedum	2.16 (1.38)	0.46 (0.60)
Sabit	-16.59 (11.46)	-0.84 (0.70)
Gözlem	105	95

¹ Statik sabit etkiler modeli, Parantez içindeki değerler standart hatalar olup anlamlı olanlar * ile gösterilmiştir.

Alternatif tahminci katsayıları ve standart hatalarının görüldüğü tabloda Pesaran ve Smith (1995) ortalama grup tahmincisi (mean group-mg) birinci sütunda pmg (havuzlanmış ortalama grup) tahmincisi ikinci sütunda görülmektedir. Bu tahmin yönteminde heterojen eğim katsayıları ile gruplar için tahmin yapılabilir. Uzun dönem katsayıların gruplar arasında aynı olduğunu varsayan mg tahmincisine karşın pmg tahmini uzun dönem katsayıların bir grup için aynı olmakla birlikte diğer gruplarda değişeceğini kabul etmektedir (Pesaran, Shin & Smith:1997). Hata varyanslarının sabitliğini test etmek için olasılık (likelihood) tahmini veya diğer klasik istatistik testler kullanılabilir. Bir diğer test ise Hausman testidir. Uzun dönem katsayıların ortalamasını tahmin etmede mg tahmincisi tutarlı tahminler yapabilir. Ancak eğimlerin sabit olduğu kabul edilirse bu tahminler etkin olmayacaktır. Uzun dönem eğim katsayılarının homojen olduğu kabul edilirse pmg tahmincileri tutarlı ve etkindir.

Tablo 13: Erkek Genç İşsizliği Hata Düzeltme Formu (MG-PMG)

Değişken	MG	PMG
ECT		
Kgi	0.90 (0.07)*	0.94 (0.04)*
İko	-0.34 (0.35)	-0.03 (0.05)
Nüfus	-3.59 (3.28)	-3858.5 (1962.3)*
Tük	-0.04 (0.34)	-178.80 (31.25)*
Kısa Dönem		
ECT	0.88 (0.16)*	0.51 (0.13)*
d.kgi	-0.77 (0.26)*	0.78 (0.19)*
d.iko	-0.54 (0.56)	-0.08 (0.14)
d.nüfus	-10.69 (8.14)	-1983.7 (595.4)*
d.tük	-0.11 (0.10)	-92.07 (27.5)*
Timedum	1.69 (1.44)	-0.23 (0.37)
Sabit	-16.04 (13.94)	0.83 (0.83)
Gözlem	100	100

Parantez içindeki değerler standart hatalar olup, *%5, **%10 anlamlılık düzeyidir.

Hausman testi sonuçlarına göre cinsiyete göre genç işsizliğinin tahmin edildiği modelde kadın genç işsizliği için pmg modeli uygun ve etkin, erkek genç

işsizliği için ise mg modeli etkin yöntem olarak tespit edilmiştir (Bkz.Tablo.14). Hausman testine göre, her iki cinsiyete göre genç işsizliğinin tahmininde pmg modeli uygun yöntem olarak belirlemiştir. Kadın genç işsizliği için hata düzeltme katsayısı -0.05 olup sistemin uzun dönem dengeye uyarlanma hızı %5'tir. Uzun dönemde kadın genç işsizliğindeki artış erkek genç işsizliğini pozitif anlamlı etkilerken, nüfus artışı ve tüketim harcamalarındaki artış erkek genç işsizliğini negatif anlamlı olarak etkilemektedir. Kısa dönemde ise yine kadın genç işsizliği, nüfus ve tüketim değişkenleri anlamlıdır. 2008' yılına kadar "0" ve sonrasında "1" olarak kabul edilen zaman kukla değişkeni (timedum) anlamlı çıkmamıştır. ECT katsayısı negatif anlamlı olup sistemin uzun dönem dengeye uyarlanma hızı %51'dir. Yani %51'lik bir hız ile bir sonraki dönem hata düzeltme mümkün olmaktadır.

Tablo 14: Hausman Testi

	Kgi	Egi
Kikare(4)	2	0.11
Olasılık	(0.73)	(0.99)

SONUÇ

Sanayi Devriminden bugüne geçen sürede dünya ekonomileri çok çeşitli evrelerden geçmiştir. Bu sürede en çok tartışılan konulardan biri küreselleşme olmuştur. Küreselleşme olgusu, serbestleşen ticaret ve finansal akımlar nedeniyle çok çeşitli yönlerden ülkeleri etkilemektedir. Bu çerçevede "ulusal orta sınıf" kavramı yerini "küresel orta sınıf" kavramına bırakırken, kamu yönetimleri de bu durumdan etkilenmektedir. Bu sınıf, daha iyi yaşamak için göçlerle gelişmiş ülkelere doğru giden bir kesim olabileceği gibi gelişmiş ülkelere daha az gelişmiş ülkelere doğru giden bir kesim de olabilmektedir. İşgücünün bu anlamdaki mobilitesi ülkelerin yerel işgücünü ve sanayilerini korumalarını gerektirebilir. Bu kapsamda güvenliğin her türlü, nüfus hareketleri ve tüketim önem verilen konular olacaktır.

Küreselleşmenin önemli sonuçlarından biri, ekonomik refahın mikro ve makro düzeyde artmış olmasına rağmen gelir dağılımı eşitsizliği, tüketim eşitsizliği, yolsuzluk ve yoksulluk gibi problemlerin ülkeden ülkeye değişen ölçülerde devam etmesidir. Daha demokratik olma söylemi ile başlayan politik süreçler, beklenilenin aksine birçok açıdan eşitsizlik ve ayrımcılığı önleyememiştir. Bu nedenle küreselleşme olgusunun herkes için iyi olacağına dair bir kanıt söz konusu değildir. Bu makale bu kavramları tartışma amacı taşımamakla birlikte bulguları itibarı ile bu kavramların önemine ulaşmaktadır.

Çalışmamızın bulgularına göre, cinsiyete göre genç işsizliği ayrı ayrı ortalama grup (mg) ve havuzlanmış ortalama grup (pmg) yöntemleri ile tahmin edilmiş ve pmg yöntemi etkin ve uygun yöntem olarak seçilmiştir. İşsizlik serileri birbirini üzerinde pozitif anlamlı olarak etki ederken, nüfus büyüme oranı ve tüketim

harcamalarındaki artış erkek genç işsizliği üzerinde negatif yönde anlamlı bir şekilde etkilidir. Bu yorumu iktisadi açıdan değerlendirmek gerekirse, nüfus hareketleri ve tüketim harcamaları işsizlik ve istihdamı etkileyen iki önemli değişken olarak ortaya çıkmaktadır.

BRICS ülkeleri 2017 yılı genç işsizliği ortalaması dünya ortalamasının üzerindedir. Dolayısıyla bu ülkeler için istihdam politikalarını şekillendirmede, nüfus ve tüketim değişkenlerinin önemine yoğunlaşmak açıklayıcı ve çözüme yönelik yeni çalışmalara ışık tutabilir.

KAYNAKÇA

Adak, N. (2010). Sosyal bir problem olarak işsizlik ve sonuçları. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 21 (2),105-116.

Ali, T. O., Imam, N., Karim, R. & Selim, N. (2006). Voices of the youth: Findings from youth consultations in Bangladesh. *Research and Evaluation Division*.

Ataçocuğu, M.Ş. & Zelyurt, M.K. (2017). Spor bilimleri fakülteleri mezunlarının işsizlik deneyimleri üzerine bir nitel araştırma. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, SI(1), 70-97.

Çondur, F. & Şimşir, N. (2017). An analysis of the relationship between educational expenditures, economic growth and youth unemployment in Turkey. *The Journal of International Scientific Researches*, 2 (6), 44-59.

Curtain, R., (2004). Youth in extreme poverty: Dimensions and policy implications with particular focus on South East Asia. <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/workshops/curtain.pdf>.

Dietrich, H. (2012). Youth unemployment in Europe: Theoretical considerations and empirical findings, Friedrich ebert stiftung.

Dietrich, H. & Möller, (2016). Youth unemployment in Europe – business cycle and institutional effects. *J. Int Econ Econ Policy*, 13(1), 5-25. <https://doi.org/10.1007/s10368-015-0331-1>

Doğru, B. (2013). Euro bölgesinde işsizlik histerezisinin ikinci nesil panel birim kök testleri ile analizi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://sbd.Anadolu.edu.tr> (ErişimTarihi:13.02.2018)

Es, M. & Güven, G. (2018). 2015 yılı ulusal istihdam stratejisi bağlamında genç işsizliğini azaltmaya yönelik politikaların değerlendirilmesi. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(18), 217- 247

Erikli, S. (2016). Genç yoksulluğunun temel belirleyicileri: Eğitim ve düzgün iş. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 18(1), 283-302.

Feldstein, M. & Ellwood, D. (1979). Teenage unemployment: What is the problem?, *NBER Working Paper*, No:393

Günaydın, D.& Çetin, M. (2015). Genç işsizliğin makroekonomik belirleyicileri: Ampirik bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 17-34.

Hayakawa, K. & Nogimori, M. (2010). New transformation methods in dynamic panel data models with heterogeneous time trends. *Applied Economics Letters*, 4(7), 375-79.

ILO, (2017). Global employment trends for youth- path to a better working future.

İzgi, B. B.(2012). Genç işsizliği ve eğitim ile olan ilişkisi. *Electronic Journal of Social Sciences*,11(4), 295-310

Kesici, M. R. & Selamoğlu, A. (2005). Genel hatlarıyla Avrupa istihdam stratejisi ve geçirdiği dönüşüm. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7(2), 25-51.

Özatay, F. (2018). Genç İşsizlik, *Dünya Gazetesi*, 24Ocak 2018.

O Neill J.,(2001). Building better global economics BRICS. *Goldman Sachs Global Economic Paper* No:66.

OECD Labor Force Statistics (2017). *Main Economic Indicators*.

Pedroni, P. (1997). Panel cointegration: Asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis: New results. *Working paper in Economics*, revised April, Indiana University, Bloomington, IN.

Pesaran, H., Smith, R.& Im, K. S. (1996). Dynamic linear models for heterogenous panels. *In The econometrics of panel data*. 145-195. Springer, Dordrecht.

Pesaran, H., Shin,Y. & Smith, R.P. (1999). Pooled mean group estimation of dynamic heterogeneous panels. *Journal of the American Statistical Association*, 94:446, 621-634. DOI: 10.1080/01621459.1999.10474156.

Pesaran, H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. *Working Paper* No: 0435, University of Cambridge.

Perman, R.J. & Stern, D. (2003). Evidence from panel unit root and cointegration tests that the environmental Kuznets curve does not exist. *Australian*

Journal of Agriculture and Resource Economics, 47 (4), 325-347. ISSN 1364-985X.

Robson, K. & Berthoud, R. (2003). Early motherhood and disadvantage: A comparison between ethnic groups, *ISER Working Paper*, 2003-29, Colcehster: University of Essex.

Ryan, P. (2001). The school-to-work transition: A cross-national perspective. *Journal of Economic Literature*, (39), 34-92.

Serdar, A., Baştürk, Ş., Arabacı, Ö. & Baştaymaz, T. (2003). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik riski, kariyer beklentileri ve siyasal marjinalleşme, Sosyal Siyaset Konferansları / *Journal of Social Policy Conferences* Sayı/Issue:64-65-2013/1-2, 1-34, <http://dergipark.gov.tr/iusskd> (Erişim Tarihi:12.04.2018).

Tansel, A., Özdemir, Z.A. & Özdemir, E. (2015). Unemployment and *Labor Force Participation in Turkey*, IZA DP.No.8834.

Tuncer, İ. & Altıok, M. (2012). Türkiye imalat sanayinde büyüme ve büyümenin istihdamsız yoğunluğu:1980-2008 dönemi, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1(3),1-22.

Tük.gov.tr (Mayıs 2018). *İşgücü İstatistikleri*. (Erişim Tarihi: 25.09.2018).

Uyanık, Y. & Bedir, E. (2006). Rosetta Planı'nın analizi ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik şartlarında uygulanabilirliği. Ankara, <http://ab.calisma.gov.tr/belgeler/RosettaPlaniRapor-GaziUniversitesi.doc> (18.03.2018). 1-69.

Yentürk, N. & Başlevent, C. (2007). Türkiye'de genç işsizliği, *Gençlik Çalışmaları Birimi Araştırma Raporu*, No.2, Bilgi Üniversitesi.